



**SFS 2003:364**

Utkom från trycket  
den 17 juni 2003

## Fartygssäkerhetslag;

utfärdad den 5 juni 2003.

Enligt riksdagens beslut<sup>1</sup> föreskrivs<sup>2</sup> följande.

### 1 kap. Allmänna bestämmelser

#### Lagens tillämpningsområde

1 § Denna lag gäller alla fartyg som används till sjöfart inom Sveriges sjöterritorium samt svenska fartyg som används till sjöfart utanför sjöterritoriet. Lagen gäller även svenska rederier samt sådana utländska rederier som bedriver sjöfart med svenskt fartyg eller använder annat fartyg till sjöfart inom Sveriges sjöterritorium, om inte annat anges. Lagen skall dock inte tillämpas i den mån det är särskilt föreskrivet eller följer av allmänt erkända folkrättsliga grundsatser.

Lagen gäller örlogsfartyg endast i den mån regeringen föreskriver det.

#### Definitioner

##### *Besättning och redare*

2 § I denna lag avses med

1. ombordanställd: den som till följd av anställning tjänstgör ombord på fartyget med huvudsaklig uppgift att utföra fartygsarbete annat än som enbart tillfälliga göromål,

2. fartygsarbete: arbete för fartygets räkning som utförs ombord eller på annat ställe av någon som följer med fartyget,

3. säkerhetsbesättning: det minsta antal besättningsmän i olika befattningar som kan anses vara betryggande från sjösäkerhetssynpunkt i den fart som fartyget används i eller avses att användas i, och

4. minderårig: den som inte har fyllt 18 år.

<sup>1</sup> Prop. 2002/03:109, bet. 2002/03:TU5, rskr. 2002/03:191.

<sup>2</sup> Jfr rådets direktiv 94/57/EG av den 22 november 1994 om gemensamma regler och standarder för organisationer som utför inspektioner och utövar tillsyn av fartyg och för sjöfartsadministrationernas verksamhet i förbindelse därmed (EGT L 319, 12.12.1994, s. 20, Celex 31994L0057), senast ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/84/EG (EGT L 324, 29.11.2002, s. 53, Celex 32002L0084), och rådets direktiv 95/21/EG av den 19 juni 1995 om tillämpning av internationella normer för säkerhet på fartyg, förhindrande av förorening samt boende- och arbetsförhållanden ombord på fartyg som anlöper gemenskapens hamnar och framförs i medlemsstaternas territorialvatten (hamnstatskontroll) (EGT L 157, 7.7.1995, s. 1, Celex 31995L0021), senast ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/84/EG (EGT L 324, 29.11.2002, s. 53, Celex 32002L0084).

Vad som sägs i denna lag om redare skall gälla även den som i redarens ställe utövar ett avgörande inflytande över fartygets drift. Detta gäller dock inte vid tillämpningen av 3 kap. 16 §.

### *Passagerarfartyg*

**3 §** Med passagerarfartyg avses i denna lag fartyg som medför fler än tolv passagerare.

Som passagerare räknas varje person ombord utom

1. befälhavaren,
2. övriga ombordanställda,
3. andra som befinner sig ombord på grund av arbete för fartygets räkning eller i offentlig tjänsteförrättning som gäller fartyget eller den verksamhet som bedrivs med fartyget,
4. bärgare eller bärgares medhjälpare som följer med fartyget sedan detta drabbats av sjöolycka,
5. personer som förs in till hamn efter att ha räddats ur sjönöd, och
6. barn som inte har fyllt ett år.

Med ro-ro-passagerarfartyg, höghastighetspassagerarfartyg och reguljär trafik med sådana fartyg avses detsamma som sägs i artikel 2 i rådets direktiv 1999/35/EG av den 29 april 1999 om ett system med obligatoriska besiktningar för en säker drift av ro-ro-passagerarfartyg och höghastighetspassagerarfartyg i reguljär trafik<sup>3</sup>, senast ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/84/EG<sup>4</sup>.

### *Certifikat och dokument*

**4 §** I denna lag avses med

1. fartcertifikat: ett bevis om att ett fartyg vid tillsyn har befunnits sjövärdigt,
2. passagerarfartygscertifikat: ett bevis om att ett fartyg vid tillsyn har befunnits lämpligt att transportera passagerare och om det högsta antal passagerare som fartyget får medföra,
3. fribordscertifikat: ett bevis om att ett fartygs fribord har fastställts efter tillsyn och att fribordsmärken har satts fast på fartygets sidor på ett riktigt och varaktigt sätt,
4. certifikat om godkänd säkerhetsorganisation: ett bevis om att fartygets säkerhetsorganisation vid tillsyn har visat sig överensstämma med rederiets godkända säkerhetsorganisation, och
5. dokument om godkänd säkerhetsorganisation: ett bevis om att rederiets säkerhetsorganisation har godkänts vid en rederikontroll enligt 5 kap. 16 §.

### *Erkänd organisation*

**5 §** Med erkänd organisation avses i denna lag en sådan organisation som har erkänts av Europeiska gemenskapernas kommission i enlighet med rådets direktiv 94/57/EG av den 22 november 1994 om gemensamma regler

<sup>3</sup> EGT L 138, 1.6.1999, s. 1 (Celex 31999L0035).

<sup>4</sup> EGT L 324, 29.11.2002, s. 53 (Celex 32002L0084).

och standarder för organisationer som utför inspektioner och utövar tillsyn av fartyg och för sjöfartsadministrationernas verksamhet i förbindelse därmed<sup>5</sup>, senast ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/84/EG.

En organisation enligt denna lag kan vara ett klassificeringssällskap eller annan som utför säkerhetsbedömningar på statens vägnar.

## **2 kap. Allmänna krav på fartyg och deras bemanning samt på rederiverksamhet**

### *Sjövärdighet*

**1 §** Ett fartyg är sjövärdigt bara om det är så konstruerat, byggt, utrustat och hållet i stånd att det med hänsyn till sitt ändamål och den fart som det används i eller avses att användas i ger betryggande säkerhet mot sjöolyckor.

### *Lastning och lossning*

**2 §** Ett fartyg får inte vara så lastat eller barlastat att dess stabilitet eller bärrighet äventyras eller att säkerheten för fartyget eller de ombordvarande sätts i fara på annat sätt. Lastning och lossning får inte ske så att säkerheten för fartyget eller de ombordvarande äventyras.

### *Certifikat*

**3 §** Ett fartyg skall ha de certifikat som anges i denna lag eller i föreskrifter som meddelats med stöd av lagen. Ett certifikat skall visa att fartyget vid en besiktning för utfärdande av certifikatet motsvarade föreskrivna krav. Certifikatet får innehålla särskilda villkor.

Certifikat utfärdas av Sjöfartsverket, om regeringen inte föreskriver något annat.

Sjöfartsverket skall förklara ett certifikat ogiltigt om

1. förhållandena inte längre motsvarar föreskrivna krav och bristerna, trots föreläggande, inte har avhjälpits, eller
2. fartyget inte undergår föreskriven tillsyn.

### *Bemanning*

**4 §** Ett fartyg skall vara bemannat på ett betryggande sätt.

**5 §** Varje medlem av ett fartygs besättning skall ha så god syn och hörsel som hans eller hennes uppgifter kräver.

Bestämmelser om hälsundersökning av sjömän finns i 18–21 §§ mönstringslagen (1983:929).

<sup>5</sup> EGT L 319, 12.12.1994, s. 20 (Celex 31994L0057).

**6 §** Befälhavaren skall se till att ha den kännedom om fartyget som han eller hon behöver för att kunna fullgöra sina skyldigheter i fråga om säkerheten på fartyget och för att förhindra förorening.

Innan en resa påbörjas, skall befälhavaren se till att fartyget görs sjöklart.

När en ombordanställd tillträder sin befattning ombord, skall befälhavaren se till att han eller hon får behövlig kännedom om fartyget, om grundläggande säkerhetsbestämmelser, om bestämmelser till skydd mot förorening från fartyg och om åtgärder vid sjöolycka.

**7 §** Om det finns en teknisk chef ombord är han eller hon ansvarig för drift och underhåll av fartygets maskineri med tillhörande anordningar samt för fartygets brandsäkerhet.

Innan en resa påbörjas, skall den tekniska chefen se till att maskineriet med de anordningar som hör till detta är i behörigt skick, att brandskyddsanordningarna är klara till omedelbart bruk och att vad som behövs för maskineriets drift finns ombord.

Vad som anges om den tekniska chefens ansvar inskränker inte befälhavarens ansvar och befogenheter enligt sjölagen (1994:1009).

**8 §** Bestämmelserna i 6 och 7 §§ gäller utländska fartyg endast i den mån regeringen föreskriver det.

#### *Rederiverksamhet*

**9 §** Rederiverksamhet skall bedrivas på ett sådant sätt att sjösäkerheten upprätthålls samt människor, miljö och egendom skyddas.

**10 §** Ett rederi skall ha ett dokument om godkänd säkerhetsorganisation i de fall som anges i 3 kap. 9 §. Dokumentet skall utfärdas för en bestämd tid, som får förlängas. Dokumentet får innehålla särskilda villkor.

Dokument om godkänd säkerhetsorganisation utfärdas av Sjöfartsverket, om regeringen inte föreskriver något annat.

Sjöfartsverket skall förklara ett rederis dokument om godkänd säkerhetsorganisation ogiltigt om

1. förhållandena inte längre motsvarar föreskrivna krav och bristerna, trots föreläggande, inte har avhjälpts,
2. rederiets organisation eller ledning ändrats på sådant sätt att det kan antas inverka menligt på rederiets säkerhetsorganisation, eller
3. rederiet inte medverkar till en rederikontroll enligt 5 kap. 16 §.

### **3 kap. Särskilda krav för användning av vissa fartyg**

#### *Fartcertifikat*

**1 §** Ett svenskt fartyg som har en bruttodräktighet av minst 20 eller är ett passagerarfartyg skall ha ett fartcertifikat. Fritidsfartyg behöver dock ha fartcertifikat endast om bruttodräktigheten är minst 100.

Ett fartyg som ägs eller brukas av svenska staten och som används uteslutande för statsändamål och inte för affärsdrift behöver inte ha fartcertifikat.

Sjöfartsverket får befria ett fartyg från skyldigheten att ha fartcertifikat, om ett passagerarfartygscertifikat har utfärdats för fartyget enligt 2 §.

### *Passagerarfartygscertifikat*

**2 §** Ett svenskt passagerarfartyg skall ha ett passagerarfartygscertifikat. Vid utfärdandet av passagerarfartygscertifikat skall det högsta tillåtna antalet passagerare bestämmas så att säkerheten för passagerarna är betryggande. Avseende skall fästas särskilt vid fartygets stabilitet och bärighet, vid de åtgärder som har vidtagits för utrymning och övergivande av fartyget samt vid skyddet mot ohälsa och olycksfall ombord.

Ett utländskt passagerarfartyg skall ha ett certifikat eller en annan handling som anger det högsta tillåtna antalet passagerare.

**3 §** Ett passagerarfartyg får inte medföra fler passagerare än som anges i passagerarfartygscertifikatet eller, i fråga om ett utländskt fartyg, motsvarande handling.

### *Fribord*

**4 §** För ett fartyg som har en bruttodräktighet av minst 20 och som är ett fiskefartyg eller befordrar passagerare eller gods skall Sjöfartsverket fastställa fartygets minsta tillåtna fribord. Detta gäller dock inte fritidsfartyg.

**5 §** Varje fartyg för vilket minsta tillåtna fribord har fastställts skall på vardera sidan ha fribordsmärken som visar minsta tillåtna fribord.

**6 §** Ett fartyg får inte lastas djupare än fribordsmärkena anger.

**7 §** Ett fartyg som skall ha fribordsmärken enligt 5 § skall också ha ett fribordscertifikat.

**8 §** Bestämmelserna i 4–7 §§ gäller utländska fartyg endast i den mån regeringen föreskriver det.

För ett utländskt fartyg får en annan handling som anger fartygets minsta tillåtna fribord godtas som fribordscertifikat.

### *Dokument och certifikat om godkänd säkerhetsorganisation*

**9 §** Ett fartyg som används för yrkesmässig personbefordran eller vars bruttodräktighet är minst 20 får användas till sjöfart endast om rederiet har ett dokument om godkänd säkerhetsorganisation och fartyget är försett med ett certifikat om godkänd säkerhetsorganisation. Detta gäller dock inte fritidsfartyg.

### *Säkerhetsbesättning och bemanningsföreskrifter*

**10 §** För varje passagerarfartyg och för varje annat fartyg med en bruttodräktighet av minst 20 som transporterar gods eller passagerare skall säkerhetsbesättning fastställas.

På begäran skall säkerhetsbesättning fastställas också för ett fartyg som avses i första stycket och som är under byggnad eller projektering eller som skall köpas från någon annan.

**11 §** Ett fartyg för vilket säkerhetsbesättning skall fastställas enligt 10 § eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 7 kap. 4 § första stycket 3 får inte framföras innan ett sådant beslut har meddelats.

Ett fartyg för vilket säkerhetsbesättning har fastställts får inte framföras om inte besättningen har den storlek och den sammansättning i övrigt som anges i beslutet. Fartyget får inte heller framföras i annan fart än som anges i beslutet.

**12 §** Säkerhetsbesättning fastställs av Sjöfartsverket.

För fartyg som ägs eller brukas av svenska staten och som används uteslutande för statsändamål och inte för affärsdrift skall säkerhetsbesättning fastställas av den myndighet som förvaltar fartyget, om inte regeringen föreskriver eller för särskilda fall beslutar annat. Myndigheten skall samråda med Sjöfartsverket före beslutet.

**13 §** Den myndighet som har meddelat ett beslut om säkerhetsbesättning får återkalla eller ändra beslutet om

1. fartyget eller dess utrustning har ändrats på ett sätt som kan antas ha betydelse för säkerhetsbesättningens sammansättning, eller
2. andra väsentliga förutsättningar för beslutet har ändrats.

**14 §** Ett fartygs befälhavare får besluta att fartyget skall framföras trots att besättningen inte uppfyller kraven i beslutet om säkerhetsbesättning under förutsättning att

1. orsaken till att kraven inte uppfylls är att det har inträffat ett plötsligt sjukdomsfall inom besättningen eller någon annan oförutsedd händelse,
2. bristen inte kan avhjälpas före fartygets planerade avgång, och
3. den besättning som finns på fartyget är så sammansatt att fartygets säkra framförande och sjösäkerheten i övrigt tillgodoses på ett tillfredsställande sätt.

Beslutet får inte innebära att fartyget framförs i någon annan fart än som anges i beslutet om säkerhetsbesättning eller att detta beslut frångås i fråga om befälhavarens kvalifikationer.

Beslutet får avse högst en vecka eller, om resan till närmaste destinationshamn tar längre tid i anspråk, den tid som behövs för resan dit.

I ett beslut om säkerhetsbesättning får befälhavarens rätt att fatta beslut enligt första stycket inskränkas ytterligare.

**15 §** Innan befälhavaren fattar ett beslut enligt 14 § skall han eller hon samråda med skyddskommittén eller, om denna inte är tillgänglig, med skyddsombudet.

**16 §** Fartygets redare eller ägare skall anställa dem som ingår i säkerhetsbesättningen och tillhör däck- eller maskinpersonalen.

Om det finns särskilda skäl till det, får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer medge att sådan personal anställs av någon an-

nan. Innan ett medgivande lämnas, skall organisationer som företräder redare och ombordanställda höras.

**17 §** Ett fartyg som inte skall ha säkerhetsbesättning fastställd kan i stället omfattas av bemanningsföreskrifter som meddelats med stöd av 7 kap. 4 §. Fartyget får då framföras endast om besättningen är så sammansatt att föreskrifterna efterlevs.

**18 §** Bestämmelserna om säkerhetsbesättning och om bemanningsföreskrifter gäller inte utländska fartyg.

## **4 kap. Arbetsmiljö**

### *Om arbetsmiljön*

**1 §** Arbetsmiljölagen (1977:1160) gäller fartygsarbete om inte annat sägs där eller följer av denna lag.

**2 §** Arbetsmiljön på fartyg skall vara sådan som sägs i 2 kap. arbetsmiljölagen (1977:1160) och i 3–5 §§.

**3 §** Ett fartyg skall i förekommande fall erbjuda ombordanställda en tillfredsställande bostads- och fritidsmiljö. Där skall finnas tillräckligt många sovrum, dagrum, måltidsrum, kök eller motsvarande utrymmen för matlagning, utrymmen för personlig hygien, sjukrum och andra särskilt inrättade utrymmen för de ombordanställdas personliga behov, bekvämlighet och trevnad. Alla dessa utrymmen skall vara tillräckligt stora samt inredda och utrustade på lämpligt sätt.

**4 §** För att hjälp och vård vid olycksfall eller sjukdom skall kunna lämnas ombord skall sådana åtgärder vidtas som behövs med hänsyn till antalet ombordanställda, fartygets beskaffenhet och den fart som fartyget används i.

**5 §** Den kost som de ombordanställda får skall vara tillräcklig och av fullgod kvalitet.

Vatten för de ombordanställdas behov skall finnas lätt tillgängligt ombord i tillräcklig mängd och av fullgod kvalitet.

Bestämmelser om livsmedel och om utrymmen för hantering av livsmedel finns i livsmedelslagen (1971:511).

### *Befälhavarens skyldigheter för arbetsmiljön*

**6 §** Befälhavaren skall se till att kost och vatten i tillräcklig mängd och av fullgod kvalitet medförs på fartyget. Befälhavaren skall även ha uppsikt över bostads- och hälsovårdsförhållandena ombord.

**7 §** Befälhavaren skall se till att minderåriga som anlitas till eller utför fartygsarbete i yrkesmässig verksamhet har fyllt sexton år och har fullgjort sin skolplikt.

Trots första stycket får en minderårig som har fyllt tretton år anlitas till eller utföra lättare fartygsarbete inom fiskerinäringen om arbetet inte är av sådant slag att det kan inverka skadligt på den minderåriges hälsa, utveckling eller skolgång.

Första och andra styckena gäller inte minderåriga som är arbetstagare. Bestämmelser om minimiålder för fartygsarbete som utförs av arbetstagare finns i sjömanslagen (1973:282).

**8 §** Befälhavaren skall se till att ingen minderårig anlitas till eller utför fartygsarbete på ett sätt som medför risk för olycksfall, överansträngning eller annan skadlig inverkan på den minderåriges hälsa eller utveckling.

**9 §** Vad som sägs i 3 kap. 2 §, 2 a § första och andra styckena samt 3 § arbetsmiljölagen (1977:1160) om arbetsgivares skyldigheter skall vid fartygsarbete också gälla befälhavaren.

#### *Skyddsombud och skyddskommitté*

**10 §** Bestämmelserna om skyddsombud och skyddskommitté i 6 kap. arbetsmiljölagen (1977:1160) gäller även skyddsombud och skyddskommitté på fartyg om inte annat anges i den lagen eller i 11–17 §§.

**11 §** På ett fartyg med minst fem ombordanställda skall bland dessa ett eller flera skyddsombud utses. Skyddsombud skall utses även på andra fartyg, om det behövs. Ersättare bör utses för varje skyddsombud.

Skyddsombud utses av de ombordanställda. I val av skyddsombud deltar inte befälhavaren, den tekniska chefen eller sådan ledamot av skyddskommitté som har utsetts av en arbetsgivare.

Sjöfartsverket kan, om förhållandena kräver det, medge att ett eller flera skyddsombud utses gemensamt för flera fartyg som har samma redare. Ett sådant skyddsombud utses enligt samma grunder som ett annat skyddsombud eller av företrädare för de ombordanställda på fartygen.

**12 §** Om visst fartygsarbete innebär omedelbar och allvarlig fara för någon ombordvarandes liv eller hälsa och rättelse inte genast kan uppnås genom hänvändelse till befälhavaren, får skyddsombudet bestämma att arbetet skall avbrytas.

Om det behövs från skyddssynpunkt och rättelse inte genast kan uppnås genom hänvändelse till befälhavaren, får skyddsombudet avbryta arbete som en arbetstagare utför ensam.

Om skyddsombudet finner att ett förbud enligt 6 kap. 1, 2, 3 eller 6 § överträds, får han eller hon avbryta arbete som avses med förbudet eller som behövs för att fartyget skall kunna påbörja eller fortsätta en förbjuden resa.

För skada till följd av åtgärd som avses i första–tredje styckena är skyddsombudet fri från ersättningsskyldighet.

**13 §** Ett beslut av ett skyddsombud enligt 12 § gäller i fråga om ett fartyg som är förtöjt eller ligger till ankars i svensk hamn till dess Sjöfartsverket har tagit ställning i saken.

I andra fall eller då det är fråga om räddningstjänst gäller skyddsombudets beslut till dess befälhavaren har tagit ställning. Befälhavaren får beordra arbete mot skyddsombudets beslut endast om han eller hon finner att beslutet är ogrundat eller att arbetet är nödvändigt för att undanröja eller förebygga en fara som han eller hon bedömer vara större än den risk som har föranlett skyddsombudets beslut. Innan befälhavaren beordrar arbete i strid mot skyddsombudets beslut skall han eller hon höra skyddskommittén, om det finns en sådan ombord enligt 14 § första stycket och det inte föreligger tvingande hinder.

**14 §** På ett fartyg vars besättning normalt uppgår till minst tolv personer skall det finnas en skyddskommitté, sammansatt av företrädare för redaren och de ombordanställda. En skyddskommitté skall tillsättas även på ett annat fartyg, om de ombordanställda begär det.

I skyddskommittén kan det ingå företrädare även för andra arbetsgivare än redaren. De ledamöter av kommittén som inte företräder redaren eller någon annan arbetsgivare utses av de ombordanställda. I val av sådana ledamöter deltar inte befälhavaren, den tekniska chefen eller ledamot av kommittén som före valet har utsetts av en arbetsgivare.

Sjöfartsverket kan, om förhållandena kräver det, medge att en skyddskommitté utses gemensamt för flera fartyg som har samma redare. En sådan gemensam skyddskommitté utses enligt samma grunder som andra skyddskommittéer.

**15 §** En uppsägning av ett anställningsavtal eller en annan sådan rättshandling som sker i strid mot vad som sägs i 6 kap. 10 § tredje stycket arbetsmiljölagen (1977:1160) är ogiltig.

Om ett skyddsombud påstår att han eller hon med anledning av uppdraget att vara skyddsombud har blivit uppsagd från sin anställning eller har fått sina arbetsförhållanden eller anställningsvillkor försämrade, har han eller hon rätt att stå kvar i sin befattning under oförändrade arbetsförhållanden och anställningsvillkor till dess frågan har prövats slutligt. På yrkande av redaren får dock domstol förordna att detta inte skall gälla.

Om ett skyddsombud efter det att anställningen upphört har väckt talan om att anställningsförhållandet skall bestå på grund av att uppsägningen är ogiltig enligt första stycket, får domstol på yrkande förordna att skyddsombudet skall få återgå i arbetet för tiden intill dess ett beslut eller en dom i frågan har vunnit laga kraft. För den tid förordnandet gäller har skyddsombudet rätt till de anställningsvillkor som är förenade med hans eller hennes tidigare befattning.

Vad som sägs i denna paragraf om rätt att stå kvar i befattning eller återgå i arbetet utesluter inte tillämpningen av 17 eller 18 § sjömanslagen (1973:282).

**16 §** Den som vill väcka talan enligt 15 § eller fordra skadestånd enligt 6 kap. 11 § arbetsmiljölagen (1977:1160) skall underrätta motparten om detta inom ett år och sex månader från avslutandet av den åtgärd som anspråket grundas på. Har inom den tiden förhandling i fråga om anspråket begärts enligt lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet eller med stöd av kollektivavtal, skall talan väckas inom sex månader efter det att för-

handlingen avslutades. I annat fall skall talan väckas inom två år från avslutandet av den åtgärd som anspråket grundas på.

Första stycket skall tillämpas också i fråga om anspråk på anställningsförmåner enligt 6 kap. 5 § arbetsmiljölagen.

Iakttas inte vad som föreskrivs i första eller andra stycket är rätten till talan förlorad.

Vid mål som avses i första stycket gäller vad som sägs i 6 kap. 13 § arbetsmiljölagen.

**17 §** I förhållande till redaren eller annan arbetsgivare skall 12, 13, 15 och 16 §§ börja tillämpas när de som har utsett skyddsombudet har underrättat redaren eller arbetsgivaren om valet.

Vad som sägs om skyddsombud i denna paragraf och i 15 § skall tillämpas också i fråga om ledamöter av en skyddskommitté.

### *Utländska fartyg*

**18 §** Bestämmelserna i detta kapitel gäller utländska fartyg endast i den mån regeringen föreskriver det.

## **5 kap. Tillsyn**

### *Tillsynsmyndigheter*

**1 §** Sjöfartsverket utövar, om något annat inte anges, tillsyn enligt denna lag och föreskrifter meddelade med stöd av lagen när det gäller

1. fartyg och deras utrustning, drift, lastning, lossning och säkerhetsorganisation,
2. säkring av last som ännu inte har förts ombord,
3. rederiers säkerhetsorganisation, och
4. arbetsmiljön ombord.

När det gäller inspektion enligt 8 § utövas tillsyn även av Kustbevakningen i den utsträckning som Sjöfartsverket beslutar i samråd med Kustbevakningen.

I frågor som avser arbetsmiljön skall tillsynen också avse efterlevnaden av arbetsmiljölagen (1977:1160) och lagen (1998:958) om vilotid för sjömän samt föreskrifter meddelade med stöd av dessa lagar. Sådan tillsyn utövas i samverkan med Arbetsmiljöverket.

Bestämmelser om tillsyn av livsmedelshanteringen finns i livsmedelslagen (1971:511).

**2 §** Tillsyn av fartyg som ägs eller brukas av svenska staten och som används för annat ändamål än att i allmän trafik befordra passagerare eller gods utövas av den myndighet som förvaltar fartyget, om regeringen inte föreskriver något annat. Myndigheten skall samråda med Sjöfartsverket.

**3 §** Om tillsyn i form av besiktning eller inspektion har utövats av en erkänd organisation för att fastställa minsta tillåtna fribord, eller för att utfärda eller förnya certifikat för fartyg eller utrustning, har denna tillsyn samma giltighet som om den utövats av Sjöfartsverket.

**4 §** Den tillsyn som anges i 1 § utövas vid tillsynsförrättningar. Sådana förrättningar utförs som besiktningar, inspektioner, värdstatskontroller eller rederikontroller.

Besiktningar och rederikontroller görs enligt en uppgjord plan. När det finns särskild anledning till det, kan en besiktning eller rederikontroll göras även utom planen. Inspektioner görs när en tillsynsmyndighet finner att det är motiverat. Värdstatskontroller görs vid de tidpunkter och under de förutsättningar som anges i 11–15 §§.

### *Besiktning*

**5 §** Besiktningar skall göras främst för att

1. undersöka om ett fartyg är sjövärdigt,
2. undersöka om fartyget är lämpligt att användas som passagerarfartyg,
3. bestämma fartygets minsta tillåtna fribord,
4. undersöka om fartygets säkerhetsorganisation överensstämmer med rederiets säkerhetsorganisation, och
5. undersöka efterlevnaden av bestämmelserna i lagen (1998:958) om vilotid för sjömän.

**6 §** Ett fartyg som byggs för en svensk beställare och som enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen skall ha certifikat, skall besiktigas innan det används till sjöfart för undersökning av om det är sjövärdigt.

Har ett utländskt fartyg blivit svenskt, skall besiktning för att undersöka sjövärdigheten äga rum om inte tillsynsmyndigheten finner det onödigt med hänsyn till fartygets beskaffenhet eller omständigheterna i övrigt. Besiktning skall göras även för att undersöka om fartygets säkerhetsorganisation överensstämmer med rederiets säkerhetsorganisation, om inte tillsynsmyndigheten finner att det är onödigt med hänsyn till att fartyget redan har ett giltigt certifikat om godkänd säkerhetsorganisation utfärdat av ett organ som är behörigt enligt denna lag.

**7 §** Ett fartyg som har besiktigats enligt 6 § skall besiktigas om det har genomgått någon större ombyggnad, reparation eller förnyelse eller har lidit skada som kan inverka menligt på sjövärdigheten. En sådan besiktning skall göras inom tre månader från det att ombyggnaden, reparationen eller förnyelsen har avslutats.

### *Inspektion*

**8 §** Vid en inspektion skall det, om förhållandena inte föranleder annat, undersökas om

1. arbetsmiljön är tillfredsställande,
2. fartyget är behörigen lastat eller barlastat,
3. last som ännu inte har förts ombord är säkert anordnad för sjötransport,
4. fartyget är bemannat på ett betryggande sätt,
5. fartyget i övrigt är i behörigt skick, och

6. fartygets säkerhetsorganisation överensstämmer med rederiets säkerhetsorganisation.

**9 §** Tillsyn av utländska fartyg sker genom inspektion. När det gäller förhållanden som omfattas av certifikat, skall inspektionen begränsas till granskning av fartygets certifikat eller motsvarande handlingar enligt 7 kap. 3 §, om det inte finns grundad anledning att anta att fartyget, dess utrustning eller säkerhetsorganisation avviker från uppgifterna i certifikaten eller handlingarna i något väsentligt avseende. Denna begränsning gäller inte om föreskrifter har meddelats med stöd av 7 kap. 6 § 2.

På framställning av en myndighet i en främmande stat får Sjöfartsverket utan hinder av första stycket besluta om en annan tillsynsförrättning än inspektion för ett fartyg som hör hemma i den främmande staten och, om det behövs, utfärda ett certifikat eller en annan handling som avses i denna lag eller i föreskrifter som har utfärdats med stöd av lagen.

**10 §** När det vid en inspektion undersöks om lagen (1998:958) om vilotid för sjömän efterlevs ombord på ett utländskt fartyg, skall tillsynsmyndigheten inledningsvis kontrollera att det finns en arbetsordning och att anteckningar om arbetstid förs i enlighet med vad som följer av den lagen.

Om klagomål har mottagits eller om det på grund av iakttagelser ombord finns anledning att misstänka att de anställda ombord på ett utländskt fartyg är utmattade, skall tillsynsmyndigheten kontrollera om bestämmelserna i lagen om vilotid för sjömän har efterlevts. Myndigheten kan vid denna kontroll även beakta andra anteckningar om fartygets drift.

#### *Värdstatskontroll*

**11 §** Bestämmelserna i 12–15 §§ gäller ro-ro-passagerarfartyg och höghastighetspassagerarfartyg som används eller skall användas i reguljär trafik där fartyget anlöper eller avgår från en svensk hamn på internationella resor, eller på inrikes resor inom de fartområden som regeringen bestämmer.

**12 §** Innan ett fartyg som avses i 11 § tas i bruk i reguljär trafik skall tillsynsmyndigheten göra

1. en inledande kontroll av fartyget och av det företag som avser att använda fartyget i reguljär trafik (rederiet), och
2. en inledande besiktning av fartyget.

En inledande kontroll och besiktning skall också göras när ett fartyg tas i bruk i annan reguljär trafik än tidigare, om det inte med hänsyn till omständigheterna är onödigt.

Den inledande besiktningen skall göras inom en månad från det att tillsynsmyndigheten har mottagit det underlag som behövs för den inledande kontrollen.

**13 §** Fartyg som avses i 11 § skall besiktigas enligt en uppgjord plan, varvid tillsynsmyndigheten en gång inom varje tolv månadersperiod skall göra dels en särskild besiktning, dels en besiktning under en reguljär resa.

Ett sådant fartyg skall dessutom besiktigas särskilt

1. när det i något väsentligt avseende har reparerats, byggts om eller förändrats,

2. när det byter flagg, när det förs över till en ny klass eller när rederiets ledning ändras på sådant sätt som kan antas inverka på fartygets säkra drift.

En särskild besiktning enligt andra stycket 2 behöver inte göras om det med hänsyn till omständigheterna är onödigt.

**14 §** Tillsynsmyndigheten får avstå från en tillsynsförrättning som avses i 12 eller 13 §, om motsvarande förrättning har utförts av en behörig myndighet i en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och den reguljära trafiken omfattar en hamn i den staten.

**15 §** Om ett ersättningsfartyg på grund av oförutsedda omständigheter snabbt måste sättas in i sådan trafik som avses i 11 § för att kontinuiteten skall kunna upprätthållas, får tillsynsmyndigheten tillåta att fartyget används även om det inte har kontrollerats eller besiktigats enligt 12 §, under förutsättning att fartyget kan antas uppfylla kraven för säker drift.

Tillsynsmyndigheten skall inom en månad från det att tillåtelse givits utföra den inledande kontrollen av fartyget och rederiet samt den inledande besiktningen av fartyget.

#### *Rederikontroll*

**16 §** Vid en rederikontroll skall tillsynsmyndigheten pröva om rederiet har en säkerhetsorganisation som uppfyller kraven i 2 kap. 9 § och i de föreskrifter om rederiers säkerhetsorganisation som har meddelats med stöd av denna lag.

Om rederiets organisation eller ledning ändrats på sådant sätt att det kan antas inverka menligt på rederiets säkerhetsorganisation, skall en rederikontroll utföras.

#### *Verkställande av tillsynsförrättningar*

**17 §** Den som verkställer en tillsynsförrättning eller biträder vid en sådan förrättning har rätt att få tillträde till fartyget och att göra de undersökningar och ta de prov där som han eller hon behöver samt ta del av de handlingar om fartyget som finns ombord. För uttagna prov lämnas inte någon ersättning.

Vid förrättningarna skall det om möjligt undvikas att fartyget fördröjs eller att någon annan olägenhet uppkommer.

**18 §** Polismyndigheter, Tullverket, Kustbevakningen samt miljö- och hälsoskyddsnämnder är skyldiga att biträda tillsynsmyndigheterna och lämna de upplysningar som dessa myndigheter behöver för att utöva tillsyn enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har utfärdats med stöd av lagen.

**19 §** När Kustbevakningen utövar tillsyn enligt vad som sägs i 1 § andra stycket eller biträder enligt 18 §, har tjänstemän vid Kustbevakningen de befogenheter att vidta åtgärder som anges i 2 och 4 §§ lagen (1982:395) om

Kustbevakningens medverkan vid polisiär övervakning. Därvid gäller föreskrifterna i 5, 6, 8 och 9 §§ nämnda lag.

*Skyldigheter för redare m.fl.*

**20 §** Ett fartygs redare och ägare ansvarar för att fartyget undergår tillsyn enligt denna lag och enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

Redaren samt befälhavaren och övrigt befäl ombord skall lämna tillsynsmyndigheten det bistånd den behöver vid tillsynsförrättningar och lämna de upplysningar som den begär vid sådana förrättningar.

**21 §** Redaren ansvarar för att rederiverksamheten undergår tillsyn enligt denna lag och enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

Redaren skall lämna tillsynsmyndigheten det bistånd den behöver och de upplysningar den begär vid tillsynen.

**22 §** På uppmaning av Sjöfartsverket eller av någon annan tillsynsmyndighet som regeringen bestämmer är redaren skyldig att låta undersöka ämnen och material som används på fartyget eller ingår i dess last och att tillhandahålla prov för sådan undersökning. Motsvarande skyldighet gäller i fråga om maskiner, redskap eller andra tekniska anordningar på fartyget.

I fråga om ämnen och material, vars inlastning är förestående men som ännu inte har kommit under redarens vård, har lastägaren den skyldighet som åvilar redaren enligt första stycket.

En undersökning enligt denna paragraf skall bekostas av den som har ålagts att föranstalta om undersökningen eller att tillhandahålla prov för undersökningen, om inte myndigheten beslutar att kostnaden helt eller delvis skall ersättas av statsmedel.

**23 §** Om någon inte följer en uppmaning enligt 22 § eller inte kan underlättas om ett beslut med en sådan uppmaning utan sådant dröjsmål som äventyrar syftet med beslutet, får tillsynsmyndigheten låta verkställa åtgärden på hans eller hennes bekostnad. Detta gäller även om omedelbar åtgärd krävs men det inte kan förväntas att åtgärden kommer att vidtas av den som beslutet riktar sig till.

**24 §** Den som använder en viss produkt vid fartygsarbete eller som har uppdragit åt någon annan att utföra ett visst fartygsarbete är skyldig att på uppmaning av en tillsynsmyndighet upplysa om vem som har levererat produkten eller utför arbetet.

Den som för användning på fartyg har överlåtit eller upplåtit en teknisk anordning eller överlåtit ett ämne, som kan föranleda ohälsa eller olycksfall, är skyldig att på uppmaning av en tillsynsmyndighet lämna tillgängliga upplysningar om till vilka överlåtelsen eller upplåtelsen har skett.

**25 §** En uppmaning enligt 22 eller 24 § får förenas med vite.

**26 §** Om ett fartyg byggs eller byggs om för en svensk beställare och fartyget enligt denna lag eller föreskrifter som utfärdas med stöd av lagen skall besiktigas, skall ritningar till fartyget ges in till Sjöfartsverket i god tid innan det arbete påbörjas som ritningarna avser. I trängande fall får ritningarna ges in snarast därefter.

Ritningar till ett utländskt fartyg som har blivit svenskt och därför skall undergå besiktning i fråga om sjövärdigheten skall ges in till Sjöfartsverket så snart som möjligt.

**27 §** Ett fartygs redare eller beställare skall se till att ritningar som avses i 26 § ges in till Sjöfartsverket inom den tid som anges där.

**28 §** På begäran av en beställare, redare eller skeppsbyggare skall Sjöfartsverket granska ritningar som avses i 26 § och avge det yttrande som granskningen ger anledning till med hänsyn till bestämmelserna i denna lag eller i föreskrifter som utfärdas med stöd av lagen.

Ritningar till maskineri, utrustning eller särskilda anordningar ombord skall granskas även på begäran av en tillverkare.

#### *Tillsynsbok*

**29 §** Svenska passagerarfartyg, oavsett dräktighet, och andra svenska fartyg med en bruttodräktighet av minst 20 skall ha en tillsynsbok. Fritidsfartyg behöver dock ha en tillsynsbok endast om bruttodräktigheten är minst 100.

**30 §** Befälhavaren skall se till att en kopia av rederiets dokument om godkänd säkerhetsorganisation samt fartygets tillsynsbok och de certifikat eller andra handlingar som har utfärdats för fartyget enligt denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen finns ombord och hålls tillgängliga vid tillsynsförrättningar.

Ingen får förvägras att ta del av innehållet i tillsynsboken, om han eller hon behöver det för att kunna ta till vara sin rätt.

#### *Meddelande till skyddsombud*

**31 §** Vid tillsyn enligt denna lag skall tillsynsmyndigheten lämna skyddsombud kopior av de skriftliga meddelanden i skyddsfrågor som gäller fartyget, om inte meddelandets innehåll framgår av fartygets tillsynsbok.

## **6 kap. Inskränkningar i rätten att använda fartyg**

### *Förbud mot resa*

**1 §** Ett fartygs resa får förbjudas, om det finns skälig anledning att anta att

1. fartyget inte är sjövärdigt för resa i den avsedda farten,
2. fartyget i något väsentligt avseende har brister i skyddet mot ohälsa eller olycksfall,
3. fartyget inte är lastat eller barlastat på ett betryggande sätt,
4. fartyget medför fler passagerare än det högsta tillåtna antalet,

5. fartyget inte är bemannat på ett betryggande sätt för den avsedda resan,  
6. rederiet eller fartyget inte uppfyller kraven på säkerhetsorganisation, eller

7. bestämmelserna i lagen (1998:958) om vilotid för sjömän inte efterlevs och detta innebär en uppenbar fara för sjömannens eller arbetstagnans hälsa och säkerhet.

Om det är fråga endast om brister i anordningar för arbetet eller i arbetsredskap får i stället användningen av anordningarna eller redskapen förbjudas tills rättelse har skett.

Likaså får, i stället för förbud enligt första stycket, användningen av en viss lokal, arbetsprocess eller arbetsmetod eller av ett visst ämne förbjudas tills rättelse har skett om det finns skälig anledning att anta att användningen innebär risk för ohälsa eller olycksfall.

**2 §** Ett fartygs resa får förbjudas, om fartyget inte hålls tillgängligt för tillsynsförättning eller om fartyget ombord saknar ett certifikat som det skall ha enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 7 kap. 3 §. Om det saknade certifikatet är av sådant slag som avses i 3 § första stycket 2 gäller i stället vad som anges i den paragrafen.

**3 §** Ett fartygs resa skall förbjudas om

1. dess rederi saknar ett dokument om godkänd säkerhetsorganisation,

2. fartyget ombord saknar ett sådant certifikat om godkänd säkerhetsorganisation eller en sådan kopia av rederiets dokument om godkänd säkerhetsorganisation som det skall ha enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen,

3. om någon sådan brist som anges i 1 § medför omedelbar fara för liv, fartyget, dess besättning eller passagerare och sådana åtgärder som avses i 1 § andra eller tredje styckena inte är tillräckliga för att undanröja faran, eller

4. fartyget inte är utrustat med ett sådant fungerande färdskrivarsystem som det skall vara utrustat med enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 7 kap. 2 § 1.

Ett förbud enligt första stycket 1–3 får upphävas om det behövs för att förhindra överbeläggning av inspektionshamnen. Om ett förbud upphävs på denna grund gäller vad som sägs i föreskrifter som har meddelats med stöd av 7 kap. 7 §.

Om bristen enligt första stycket 4 inte kan åtgärdas enkelt i inspektionshamnen får tillsynsmyndigheten tillåta att fartyget fortsätter till närmaste lämpliga hamn för åtgärdande av bristen, eller utfärda föreläggande att bristen skall vara åtgärdad inom högst 30 dagar.

**4 §** Om 3 § andra eller tredje stycket inte tillämpas skall ett förbud att resa gälla till dess rättelse har skett och betalning har erlagts eller säkerhet ställts för de kostnader för tillsynsförättningen eller kvarhållandet som enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen skall betalas av redaren eller fartygsägaren.

*Förbud för hamnar att ta emot fartyg*

**5 §** Om ett fartyg har förbjudits att anlöpa svensk hamn enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 7 kap. 7 §, får svenska hamnar förbjudas att ta emot fartyget.

*Förbud mot användning i reguljär trafik*

**6 §** Ett fartyg som avses i 5 kap. 11 § skall förbjudas att användas i reguljär trafik, om

1. rederiet vid en inledande kontroll enligt 5 kap. 12 § inte har visat att kraven för sådan trafik är uppfyllda, eller

2. flaggstaten, utan att först ha samrått med Sjöfartsverket, har utfärdat  
a) dispenscertifikat enligt regel I B/12 (a) (vi) i 1974 års internationella konvention om säkerheten för människoliv till sjöss (SOLAS 1974), eller

b) trafiktillstånd för höghastighetsfartyg enligt punkt 1.9.3 i Internationella sjöfartsorganisationens (IMO:s) sjösäkerhetskommittés resolution MSC 36(63) (1994 års Internationella säkerhetskod för höghastighetsfartyg) eller enligt punkt 1.9.3 i IMO:s sjösäkerhetskommittés resolution MSC 97(73) (2000 års Internationella säkerhetskod för höghastighetsfartyg).

*Beslutande myndighet*

**7 §** Ett beslut enligt 1–6 §§ meddelas av Sjöfartsverket eller av annan myndighet som regeringen föreskriver.

Beslutet skall innehålla uppgifter om skälen för förbudet och om de åtgärder som skall vidtas för rättelse.

**8 §** Om en sådan inledande kontroll eller inledande besiktning, som skall ske innan ett fartyg som avses i 5 kap. 11 § sätts i trafik, föranleder ett förbud mot resa enligt 1, 2 eller 3 § eller ett förbud mot användning i reguljär trafik enligt 6 §, skall ett sådant beslut fattas inom en månad från den inledande besiktningen.

**9 §** Den myndighet som har förbjudits ett fartygs resa eller förbjudits ett fartyg att anlöpa svensk hamn skall, om fartyget befinner sig inom Sveriges sjöterritorium, genast anmäla beslutet till polis-, tull- och lotsmyndigheterna, Kustbevakningen samt berörda hamnar. Polismyndigheten och Kustbevakningen skall, om det behövs, vidta åtgärder för att förhindra överträdelse av förbudet. Lotsmyndigheten skall inställa de förrättningar för fartygets resa som ankommer på den.

Om fartyget står under tullkontroll, får tullmyndigheten inte tillåta det att avgå. Tullmyndigheten får också tillfälligt ta hand om fartygets nationalitetshandling, när det behövs för att hindra fartygets avgång.

Om förbudet gäller ett svenskt fartyg som befinner sig utomlands, är befälhavaren skyldig att på begäran av en svensk utlandsmyndighet lämna fartygets nationalitetshandling till myndigheten.

**10 §** För att säkerställa ett förbud enligt 1 § andra eller tredje stycket får den myndighet som meddelar beslutet även besluta om försegling eller an-

nan avstängning av anordningar eller utrymmen som är bristfälliga. Ett sådant beslut verkställs av myndigheten.

### *Föreläggande*

**11 §** Om det föreligger en brist som avses i 1 eller 2 § eller om ett krav för reguljär trafik som avses i 6 § inte är uppfyllt, men det inte finns tillräckliga skäl att meddela ett förbud, får myndigheten i stället förelägga fartygets redare eller ägare att avhjälpa bristen eller uppfylla kravet inom viss tid.

**12 §** Gentemot befälhavaren eller den som har skyddsansvar på fartyg enligt arbetsmiljölagen (1977:1160) får en myndighet som avses i 7 § meddela de förelägganden som behövs för att bestämmelserna om fartygsarbete i dessa lagar eller i föreskrifter som har meddelats med stöd av dem skall efterlevas.

I ett föreläggande mot den som har skyddsansvar enligt 3 kap. 8–10 §§ arbetsmiljölagen får han eller hon också åläggas att lämna varningsinformation eller att återkalla en produkt. Därvid skall bestämmelserna i 7, 8 och 10–12 §§ produktsäkerhetslagen (1988:1604) tillämpas. Vad som sägs där om Marknadsdomstolen skall dock i stället avse Sjöfartsverket och vad som sägs om näringsidkare i stället avse den som har skyddsansvar enligt 3 kap. 8–10 §§ arbetsmiljölagen.

**13 §** Om den som har fått ett föreläggande enligt 11 eller 12 § inte följer det eller inte kan underrättas om föreläggandet utan sådant dröjsmål som äventyrar syftet med det, får myndigheten låta verkställa åtgärden på hans eller hennes bekostnad. Detta gäller även om omedelbar åtgärd krävs men det inte kan förväntas att åtgärden kommer att vidtas av den som föreläggandet riktar sig till.

Följs inte ett föreläggande som gäller användningen av ett fartyg som avses i 5 kap. 11 §, skall myndigheten besluta att fartyget inte får användas i reguljär trafik.

### *Vite*

**14 §** Ett beslut om förbud eller föreläggande enligt detta kapitel får förenas med vite.

## **7 kap. Bemyndiganden**

### *Fartområden*

**1 §** Regeringen får meddela föreskrifter om vilka fartområden som skall finnas och omfattningen av de olika områdena. Regeringen får också meddela föreskrifter om rätt för Sjöfartsverket att i särskilda fall bestämma att ett fartygs fartområde skall ha annan omfattning än vad som följer av föreskrifter som har meddelats med stöd av första meningen.

*Sjövårdighet m.m.*

**2 §** Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. hur ett fartyg skall vara konstruerat, byggt, utrustat och hålllet i stand för att det enligt 2 kap. 1 § skall anses vara sjövärdigt,
2. skyldighet att registrera uppgifter om ombordvarande på passagerarfartyg,
3. lastning, lossning, minsta tillåtna fribord, fribordsmärken och säkring av last som ännu inte har förts ombord,
4. rederiers och fartygs säkerhetsorganisation, samt
5. skyldighet för redare och befälhavare att anmäla
  - a. inträffade olycksfall eller olyckstillbud eller sjukdomsfall utöver vad som anges i sjölagen (1994:1009), och
  - b. uppkomna skador eller vidtagna åtgärder som har betydelse för ett fartygs sjövårdighet.

*Certifikat och dokument*

**3 §** Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att

1. fartyg, utöver certifikat som anges i denna lag, skall ha certifikat eller intyg om något visst förhållande som regleras i denna lag eller i föreskrifter som meddelats med stöd av lagen,
2. utländska fartyg vid sjöfart inom Sveriges sjöterritorium skall ha certifikat utfärdade av behörig utländsk myndighet eller motsvarande handlingar,
3. utländska rederier, som bedriver sjöfart med svenskt fartyg eller använder annat fartyg till sjöfart inom Sveriges sjöterritorium, skall ha ett dokument om godkänd säkerhetsorganisation utfärdat av en behörig utländsk myndighet eller en motsvarande handling.

*Bemannning*

**4 §** Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. fartygs bemanning,
2. syn- och hörselkraven enligt 2 kap. 5 § samt hälsoundersökning och läkarintyg som avser dessa krav,
3. att säkerhetsbesättning skall fastställas även för andra fartyg än sådana som avses i 3 kap. 10 §,
4. anteckning av beslut enligt 3 kap. 14 § och underrättelser om sådana beslut,
5. krav i fråga om den bemanning som behövs från sjösäkerhetssynpunkt (bemanning föreskrifter) för fartyg som inte skall ha säkerhetsbesättning enligt 3 kap. 10 §, samt
6. behörighet att föra fartyg eller att ha befattning på fartyg samt avgifter till staten för utfärdande av behörighetsbevis och för andra beslut som avser rätt att föra fartyg eller tjänstgöra på fartyg.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får också i särskilda fall fastställa säkerhetsbesättning eller meddela bemanningsföreskrifter för andra fartyg än de som avses i 3 kap. 10 § första stycket.

#### *Arbetsmiljö*

**5 §** Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. arbetsmiljön och befälhavarens allmänna skyldigheter i fråga om arbetsmiljön,
2. arbete som utförs av minderåriga enligt 4 kap. 7 § andra stycket,
3. skyddsombud och skyddskommitté, samt
4. anteckning av beslut enligt 4 kap. 12 och 13 §§ samt underrättelser om sådana beslut.

Bemyndiganden att meddela föreskrifter om fartygsarbete i frågor som omfattas av arbetsmiljölagen (1977:1160) finns i den lagen.

#### *Tillsyn m.m.*

**6 §** Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. tillsynsförrättningar och tillsynsböcker,
2. undantag från den begränsning som anges i 5 kap. 9 § första stycket under förutsättning att det följer av rådets direktiv 95/21/EG av den 19 juni 1995 om tillämpning av internationella normer för säkerhet på fartyg, förhindrande av förorening samt boende- och arbetsförhållanden ombord på fartyg som anlöper gemenskapens hamnar och framförs i medlemsstaternas territorialvatten (hamnstatskontroll)<sup>6</sup>, senast ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/84/EG,
3. granskning och godkännande av ritningar samt vilka ritningar som skall ges in,
4. avgifter till staten för tillsyn av fartyg och av rederiers och fartygs säkerhetsorganisation samt för provning och granskning av material och utrustning och för granskning av ritningar till fartyg,
5. lotsavgifter och skyldighet att anlita lots,
6. skyldighet att lämna de uppgifter som krävs för att tillsynsmyndigheten skall kunna fullgöra tillsynen enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen, samt
7. skyldighet för fartygets ägare eller redare att ersätta kostnader i samband med sådant kvarhållande av fartyget som har skett med stöd av denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

#### *Förbud att anlöpa svensk hamn*

**7 §** Regeringen får meddela sådana föreskrifter om förbud för fartyg att anlöpa svensk hamn som följer av ett direktiv eller en förordning som antagits inom Europeiska gemenskapen eller av något internationellt avtal som Sverige har ingått. Ett sådant förbud får förenas med vite.

<sup>6</sup> EGT L 157, 7.7.1995, s. 1 (Celex 31995L0021).

**8 §** Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får för fiskefartyg och andra fartyg som är av särskild beskaffenhet meddela särskilda föreskrifter i de frågor som behandlas i 2–5 kap. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får också för sådana fartyg i enskilda fall medge undantag från bestämmelserna i dessa kapitel.

**9 §** Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får

1. meddela föreskrifter om eller i enskilda fall medge undantag från de särskilda kraven för användning av fartyg enligt 3 kap. 1–9 §§, och

2. med avseende på vissa fartyg meddela föreskrifter om eller medge undantag från skyldigheten enligt 5 kap. 26 § att ge in ritningar.

**10 §** Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela särskilda föreskrifter som avviker från bestämmelserna i 4 kap. för myndigheter som bedriver verksamhet i enlighet med lagen (1992:1403) om totalförsvaret och höjd beredskap.

#### *Uppdrag till organisationer m.m.*

**11 §** Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får genom avtal uppdra åt en erkänd organisation att utfärda och förnya certifikat och att i sådant syfte fastställa minsta tillåtna fribord.

Ett avtal som avses i första stycket får innehålla en begränsning av statens rätt att från organisationen kräva ersättning för skadestånd som staten ålagts att betala på grund av organisationens vållande. En sådan begränsning skall vara förenlig med vad som anges i detta avseende i rådets direktiv 94/57/EG av den 22 november 1994 om gemensamma regler och standarder för organisationer som utför inspektioner och utövar tillsyn av fartyg och för sjöfartsadministrationernas verksamhet i förbindelse därmed,<sup>7</sup> senast ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/84/EG.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Sjöfartsverket får uppdra åt någon annan än en erkänd organisation att utfärda och förnya certifikat som bara avser utrustning till fartyg och personlig skyddsutrustning, samt föreskriva eller för särskilda fall besluta att sådana certifikat skall ha samma giltighet som certifikat som utfärdas av Sjöfartsverket.

**12 §** Regeringen får besluta att en svensk utlandsmyndighet skall utöva tillsyn utanför Sverige. Regeringen får vidare föreskriva att tillsynen av vissa slag av fartyg, viss utrustning eller vissa förhållanden ombord skall utövas av en särskilt förordnad tillsynsmyndighet.

**13 §** Sjöfartsverket och svenska utlandsmyndigheter som har förordnats att utöva tillsyn av fartyg får uppdra åt

1. svenska sakkunniga att verkställa tillsynsförrättningar utanför Sverige,
  2. svenska eller utländska sakkunniga att biträda vid sådana förrättningar.
- Ersättning åt sakkunniga som avses i denna paragraf betalas av redaren.

<sup>7</sup> EGT L 319, 12.12.1994, s. 20 (Celex 31994L0057).

*Straff*

**1 §** Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot

1. ett förbud enligt 6 kap. 1–3 §§ mot ett fartygs resa eller mot användning av en anordning för arbetet eller annat som anges i 6 kap. 1 § andra eller tredje stycket,

2. ett förbud enligt 6 kap. 6 § mot användning av fartyg i reguljär trafik,

3. ett förbud enligt en föreskrift som har meddelats med stöd av 7 kap. 7 § mot tillträde till hamn,

4. ett föreläggande som har meddelats med stöd av 6 kap. 11 eller 12 §.

Om ett förbud eller föreläggande som avses i första stycket är förenat med vite, skall den som bryter mot det inte dömas till ansvar.

**2 §** Till böter eller fängelse i högst sex månader döms

1. den som uppsåtligen lämnar oriktiga uppgifter för att få ett dokument om godkänd säkerhetsorganisation eller ett certifikat som utfärdas enligt denna lag eller enligt en föreskrift som har meddelats med stöd av 7 kap. 3 § eller för att få giltighetstiden för ett sådant dokument eller certifikat förlängd,

2. redare och befälhavare som uppsåtligen eller av oaktsamhet använder ett fartyg till sjöfart utan att ha ett dokument om godkänd säkerhetsorganisation, ett certifikat eller en annan handling som skall ha utfärdats för rederiet, fartyget, dess utrustning, lastning eller säkerhetsorganisation enligt denna lag eller enligt vad som har föreskrivits med stöd av lagen,

3. redare och befälhavare som uppsåtligen eller av oaktsamhet använder ett fartyg eller dess utrustning i strid med någon bestämmelse i ett dokument om godkänd säkerhetsorganisation, ett certifikat eller en annan handling som avses i 2,

4. redare och befälhavare som uppsåtligen eller av oaktsamhet använder ett fartyg till sjöfart utan att det är försett med föreskrivna fribordsmärken,

5. redare och befälhavare som uppsåtligen eller av oaktsamhet underlåter att göra vad som skäligen kan fordras för att förhindra att den som ingår i säkerhetsbesättningen och tillhör däck- eller maskinpersonalen utan tillstånd anställs av någon annan än redaren eller ägaren,

6. befälhavare som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet framför ett fartyg i strid med vad som gäller i fråga om säkerhetsbesättning eller bemanningsföreskrifter,

7. redare som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet underlåter att göra vad som skäligen kan fordras för att förhindra att fartyget framförs i strid med vad som gäller i fråga om säkerhetsbesättning eller bemanningsföreskrifter,

8. redare eller ägare som uppsåtligen eller av oaktsamhet underlåter att se till att fartyget undergår tillsyn eller redare som uppsåtligen eller av oaktsamhet underlåter att se till att rederiverksamhet undergår tillsyn enligt denna lag eller en föreskrift som har meddelats med stöd av lagen,

9. den som uppsåtligen eller av oaktsamhet underlåter att anlita lots när han eller hon är skyldig att göra det på grund av en särskild föreskrift, och

10. den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot en föreskrift om skyldighet att lämna uppgifter som har meddelats med stöd av 7 kap. 6 § 6.

**3 § Till böter döms**

1. befälhavare som uppsåtligen eller av oaktsamhet använder ett fartyg till sjöfart i strid med en lastningsföreskrift som har meddelats med stöd av 7 kap. 2 §, om inte förseelsen är ringa,

2. redare och befälhavare som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot en föreskrift om registrering av ombordvarande på passagerarfartyg som har meddelats med stöd av 7 kap. 2 §,

3. befälhavare och teknisk chef som uppsåtligen eller av oaktsamhet underlåter att fullgöra vad han eller hon enligt 2 kap. 6 § andra stycket och 7 § andra stycket ålagts att göra innan en resa påbörjas,

4. befälhavare som uppsåtligen eller av oaktsamhet underlåter att se till att nytillträdande ombordanställda får kännedom om fartyget, grundläggande säkerhetsbestämmelser eller åtgärder vid sjöolycka enligt 2 kap. 6 § tredje stycket,

5. befälhavare som av oaktsamhet framför ett fartyg i strid med vad som gäller i fråga om säkerhetsbesättning eller bemanningsföreskrifter, om inte förseelsen är ringa,

6. redare som av oaktsamhet underlåter att göra vad som skäligen kan fordras av honom eller henne för att förhindra att fartyget framförs i strid med vad som gäller i fråga om säkerhetsbesättning eller bemanningsföreskrifter, om inte förseelsen är ringa,

7. den som uppsåtligen eller av oaktsamhet tjänstgör på ett fartyg som befälhavare, teknisk chef eller ansvarig för vakt utan att inneha den behörighet som är föreskriven i säkerhetsbesättningsbeslut eller i bemanningsföreskrifterna, dock inte om han eller hon har uppehållit befattningen på grund av ett plötsligt sjukdomsfall eller en annan liknande händelse,

8. befälhavare som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot 4 kap. 7 § eller mot föreskrifter som har meddelats med stöd av 7 kap. 5 § första stycket,

9. befälhavare som uppsåtligen eller av oaktsamhet försummar sina skyldigheter beträffande kost och vatten samt bostads- och hälsovårdsförhållanden enligt 4 kap. 6 §,

10. befälhavare som uppsåtligen beordrar arbete i strid med ett beslut av ett skyddsombud enligt 4 kap. 12 § utan att något sådant skäl som anges i 4 kap. 13 § föreligger, om därmed intresset av att skyddsarbetet ombord bedrivs i behörig ordning uppenbart åsidosätts,

11. den som uppsåtligen eller av oaktsamhet försummar sina skyldigheter beträffande ritningar till ett fartyg enligt 5 kap. 26 § eller dokument om godkänd säkerhetsorganisation, tillsynsbok och certifikat eller annan handling enligt 5 kap. 30 §,

12. den som i andra fall än som sägs i 2 § 1 uppsåtligen eller av oaktsamhet lämnar oriktiga uppgifter till en tillsynsmyndighet vid fullgörande av skyldighet enligt 5 kap. 20 § andra stycket, 21 § andra stycket eller 24 § eller annars i fråga om en åtgärd som har ålagts av myndigheten, och

13. den som uppsåtligen eller av oaktsamhet försummar att fullgöra anmälningsskyldighet som har ålagts honom med stöd av 7 kap. 2 § 5.

**4 §** Bestämmelser om ansvar för den som överträder vad som sägs om tystnadsplikt i 9 kap. 5 § finns i 20 kap. 3 § brottsbalken.

5 § Till ansvar enligt denna lag skall inte dömas om gärningen är belagd med strängare straff i brottsbalken eller sjölagen (1994:1009).

#### *Förverkande*

6 § Har vid ett brott som avses i detta kapitel en anordning eller ett ämne använts i strid med ett förbud enligt 6 kap. 1 § andra eller tredje stycket, skall egendomen förklaras förverkad, om det inte är uppenbart oskäligt.

I stället för egendomen kan dess värde förklaras förverkat.

#### *Behörig domstol*

7 § Mål om ansvar och förverkande enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen handläggs av domstol som är behörig enligt bestämmelserna i 21 kap. 1 och 8 §§ sjölagen (1994:1009).

### **9 kap. Övriga bestämmelser**

#### *Beslut*

1 § Ett beslut enligt denna lag gäller omedelbart, om inte annat beslutas.

#### *Underställning och överklagande*

2 § Har ett beslut om förbud enligt 6 kap. 1, 2 eller 3 § meddelats av en annan myndighet än Sjöfartsverket, skall det genast underställas verket.

Ett beslut som skall underställas Sjöfartsverket får inte överklagas. Detsamma gäller ett beslut som har meddelats inom Sjöfartsverket och som, enligt vad regeringen föreskriver, skall underställas någon inom verket.

3 § Ett beslut enligt denna lag som inte skall underställas någon får överklagas

1. hos Sjöfartsverket, om beslutet har meddelats av en myndighet som inte är central förvaltningsmyndighet,

2. hos regeringen, om beslutet avser ett fartygs bemanning eller ett medgivande enligt 3 kap. 16 § andra stycket och har meddelats av en central förvaltningsmyndighet,

3. hos allmän förvaltningsdomstol i andra fall än som avses i 1 och 2.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

4 § För att ta till vara arbetstagarnas intresse får ett beslut enligt denna lag överklagas av ett huvudskyddsombud eller, om något sådant ombud inte finns, av ett annat skyddsombud. Även en arbetstagarorganisation får överklaga ett beslut i den mån saken rör medlemmarnas intresse.

Om rätten för dem som anges i första stycket att överklaga beslut enligt arbetsmiljölagen (1977:1160) finns bestämmelser i den lagen.

5 § Den som har tagit befattning med tillsyn enligt denna lag eller utsetts till skyddsombud eller ledamot av skyddskommitté får inte obehörigen röja eller utnyttja vad han eller hon under uppdraget eller i sin tjänst har fått veta om yrkeshemligheter eller arbetsförfaranden eller i övrigt om enskildas ekonomiska eller personliga förhållanden eller förhållanden av betydelse för rikets säkerhet.

I det allmännas verksamhet tillämpas bestämmelserna i sekretesslagen (1980:100) i stället för vad som sägs i första stycket. I fråga om den som är skyddsombud eller ledamot av skyddskommitté på fartyg i det allmännas verksamhet tillämpas 14 kap. 7, 9 och 10 §§ sekretesslagen.

---

1. Denna lag träder i kraft den 21 juli 2003, då fartygssäkerhetslagen (1988:49) skall upphöra att gälla.

2. Bestämmelserna i 1 kap. 1 och 4 §§, 2 kap. 3, 9 och 10 §§, 3 kap. 9 §, 5 kap. 1, 4–6, 8, 9, 16, 21 och 30 §§, 6 kap. 1–3 §§, 7 kap. 2, 3, 6 och 9 §§ samt 8 kap. 2 och 3 §§ tillämpas dock såvitt avser rederiverksamhet, rederiers och fartygs säkerhetsorganisation samt dokument och certifikat om godkänd säkerhetsorganisation från och med den dag som regeringen bestämmer. Regeringen får föreskriva att de bestämmelser som nämnts i denna punkt skall få tillämpas från olika tidpunkter för skilda typer av rederier och fartyg.

3. Om ett fartyg enligt en bestämmelse i denna lag skall ha ett certifikat som tidigare inte har krävts, skall certifikatet vara utfärdat senast den 21 juli 2008.

4. För skada som inträffat före ikraftträdandet av denna lag är fartygssäkerhetslagen (1988:49) tillämplig.

5. En föreskrift som har meddelats med stöd av fartygssäkerhetslagen (1988:49) och som gäller vid ikraftträdandet av denna lag skall fortfarande gälla och vid tillämpningen anses ha meddelats med stöd av denna lag.

6. Om det i en lag eller i en annan författning hänvisas till en föreskrift som har ersatts genom en föreskrift i denna lag, tillämpas i stället den nya föreskriften.

7. Om begreppet maskinchef förekommer i en lag eller i en annan författning skall med det begreppet avses teknisk chef enligt denna lag.

På regeringens vägnar

GÖRAN PERSSON

Ulrica Messing  
(Näringsdepartementet)

